

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ФІЗИКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ МЕТАЛІВ ТА СПЛАВІВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказом Директора ФТІМС НАН України
від 08.04.2020 р. № 41-Оп

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СИСТЕМУ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ
У ФІЗИКО-ТЕХНОЛОГІЧНОМУ ІНСТИТУТІ МЕТАЛІВ ТА СПЛАВІВ
НАН УКРАЇНИ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему оцінювання результатів навчання у Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України (далі – Положення) визначає мету, основні завдання, принципи та механізми реалізації комплексного оцінювання навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України (далі – Інститут).

1.2. Положення розроблено на підставі Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, національного стандарту України «Системи управління якістю», Положення про організацію освітнього процесу, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти і Статуту Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України.

1.3. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – здобувачі) проводиться на основі рейтингової системи. В основу рейтингової системи оцінювання результатів навчання здобувачів (далі – РСО) з певної навчальної дисципліни (освітнього компонента) покладено поопераційний контроль за визначеними критеріями і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну та практичну діяльність здобувачів у процесі навчання.

1.4. Метою рейтингової системи оцінювання є забезпечення якості підготовки фахівців шляхом:

- підвищення мотивації здобувачів до активного, свідомого навчання, систематичної самостійної роботи протягом семестру та відповідальності за результати навчальної діяльності;
- встановлення постійного зворотного зв'язку з кожним здобувачем та своєчасне коригування його навчальної діяльності;
- забезпечення змагальності та здорової конкуренції у навчанні;
- підвищення об'єктивності оцінювання результатів навчання здобувачів;
- зменшення психологічних, емоційних і фізичних перенавантажень у період екзаменаційних сесій.

1.5. РСО має детально розкривати критерії оцінювання результатів навчання здобувачів та завчасно доводитись до відома здобувачів.

1.6. У цьому Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених Освітнім глосарієм Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України.

2. ТИПИ РЕЙТИНГОВИХ СИСТЕМ ОЦІНЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

2.1. В Інституті існує два типи РСО:

- РСО першого типу передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача впродовж семестру – проходження або виконання певних видів робіт,

передбачених заходами поточного контролю (далі – РСО-1);

– РСО другого типу складається з двох складових: стартової – оцінювання навчальної діяльності здобувача впродовж семестру (проходження або виконання певних видів робіт, передбачених заходами поточного контролю) та підсумкової – оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача під час проведення семестрового контролю (оцінювання результатів проходження або виконання певних видів робіт) (далі – РСО-2).

2.2. Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням до оцінок за університетською шкалою (Додаток А).

2.3. Система оцінювання результатів навчання має бути стандартизованою та формалізованою. Для кожного контрольного заходу з урахуванням важливості, трудомісткості та обсягу певної навчально-пізнавальної діяльності здобувача розробляються критерії оцінювання в системі «якість результатів навчання – рейтингові бали» з визначенням певних рівнів засвоєння навчального матеріалу та сформованості вмінь.

2.4. Форми і види контрольних заходів визначаються Положенням про поточний, календарний та семестровий контролі результатів навчання у Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України.

2.5. Незалежно від типу РСО нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу (запитання, завдання) має бути не менше 60 % від балів, визначених для цього контрольного заходу (запитання, завдання), а негативний результат оцінюється у 0 балів.

2.6. Якщо здобувач не проходив або не з'явився на контрольний захід, його результат оцінюється у 0 балів.

2.7. Заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їх сума не може перевищувати 10 % рейтингової шкали для РСО-1 та 10 % стартової шкали для РСО-2.

2.8. Заохочувальні бали можуть бути передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у олімпіадах з навчальних дисциплін, участь у конкурсах робіт, підготовка оглядів наукових праць тощо).

2.9. Штрафні бали можуть бути передбачені тільки за несвоєчасний захист лабораторних робіт або несвоєчасне виконання індивідуального семестрового завдання.

2.10. Вихідною інформацією для побудови РСО є технологія навчання, контрольні заходи та вид семестрового контролю.

3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. РСО з певної навчальної дисципліни або частини навчальної дисципліни, за якою навчальним планом передбачений семестровий контроль, (далі - дисципліна) є обов'язковою складовою силабусу – робочої програми навчальної дисципліни (освітнього компонента).

3.2. РСО доводиться до відома здобувачів на першому занятті з дисципліни у семестрі і не змінюється впродовж семестру.

3.3. Науково-педагогічний працівник, який відповідає за здійснення заходів поточного та/або семестрового контролів (далі – викладач), має регулярно заповнювати модуль «Поточний контроль» в автоматизованій інформаційній системі «Електронний кампус» для своєчасного інформування здобувачів про всі отримані рейтингові бали за результатами заходів поточного контролю, а також про кількість підсумкових рейтингових балів наприкінці семестру.

3.4. В РСО з дисципліни зазначаються критерії оцінювання заходів поточного контролю, правила отримання заохочувальних та штрафних балів, умови допуску здобувача до заліку або екзамену (відсутність заборгованостей з лабораторних робіт, комп'ютерних практикумів та з семестрового індивідуального завдання), критерії оцінювання відповідей здобувача з окремих запитань (завдань) в разі проведення залікової контрольної роботи або екзамену.

3.5. Заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати заохочувальні або штрафні бали.

3.6. За встановленими в РСО критеріями та результатами заходів поточного контролю здобувачів проводиться календарний контроль, порядок проведення якого визначено у Положенні про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання у Фізико-технологічному інституті металів та сплавів НАН України.

Залік

3.7. РСО з дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, розробляється за типом РСО-1 і включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

3.8. Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних та штрафних балів.

3.9. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі.

3.10. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

3.11. Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи або співбесіди.

3.12. З метою посилення зацікавленості здобувачів у якісному виконанні індивідуальних семестрових завдань, передбачених індивідуальним навчальним планом здобувача, рейтингову оцінку, у разі виконання залікової контрольної роботи, можна визначати як суму балів за залікову контрольну роботу та балів за індивідуальне семестрове завдання. У цьому випадку розмір шкали оцінювання залікової контрольної роботи зменшується на максимальне значення балів, передбачених за виконання відповідного індивідуального семестрового завдання.

3.13. Після виконання залікової контрольної роботи, якщо оцінка за залікову контрольну роботу більша ніж за рейтингом, здобувач отримує оцінку за результатами залікової контрольної роботи.

3.14. Якщо оцінка за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, застосовується (за рішенням кафедри) один з двох варіантів:

– 1-й варіант: «жорстка» РСО – попередній рейтинг здобувача (за винятком балів за семестрове індивідуальне завдання) скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи. Цей варіант формує відповідальне ставлення здобувача до прийняття рішення про виконання залікової контрольної роботи, змушує його критично оцінити рівень своєї підготовки та ретельно готуватися до заліку;

– 2-й варіант: «м'яка» РСО – здобувач отримує більшу з оцінок, що отримані за результатами залікової контрольної роботи або за рейтингом.

3.15. До відомості семестрового контролю викладач заносить рейтингові бали, отримані здобувачем у семестрі або за результатами виконання залікової контрольної роботи, та оцінку відповідно до цих балів (Додаток А).

3.16. Схему функціонування РСО з дисципліни із семестровим контролем у вигляді заліку надано у Додатку Б (п. Б.1).

Екзамен

3.17. РСО з дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді екзамену, розробляється за типом РСО-2 і складається з двох складових:

– стартової – призначена для оцінювання заходів поточного контролю впродовж семестру;

– екзаменаційної – призначена для оцінювання окремих запитань (завдань) на екзамені.

3.18. Рекомендований розмір стартової складової РСО дорівнює 40-50 балів,

екзаменаційної складової – 60-50 балів.

3.19. Стартові бали формуються як сума рейтингових балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних та штрафних балів.

3.20. Після оцінювання відповідей здобувача на екзамені (виконання екзаменаційної контрольної роботи) викладач підсумовує стартові бали та бали за екзамен, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за інститутською шкалою (Додаток А).

3.21. Схему функціонування РСО з дисципліни із семестровим контролем у вигляді екзамену надано у Додатку Б (п. Б.2).

4. ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ (КУРСОВОЇ РОБОТИ)

4.1. Особливим видом заліку є захист курсового проекту (курсвої роботи). Курсовий проект (курсова робота) є окремим освітнім компонентом, тому для оцінювання роботи здобувачів вищої освіти розробляються окремі РСО.

4.2. Залік проводиться у формі усного захисту курсового проекту (курсвої роботи) перед комісією з проведення семестрового контролю.

4.3. РСО курсового проекту (курсвої роботи) є складовою силабусу – робочої програми курсового проекту (курсвої роботи), що розробляється керівником проекту (роботи) та доводиться до здобувачів разом із завданням на курсовий проект (курсвову роботу).

4.4. РСО курсового проекту (курсвої роботи) складається за типом РСО-2 і має дві складові:

– стартова – характеризує якість пояснювальної записки, текстового та графічного (ілюстративного) матеріалу: дотримання встановленого графіка виконання курсового проекту (курсвої роботи), сучасність та обґрунтування прийнятих рішень, правильність застосування методів аналізу і розрахунку, якість оформлення, виконання вимог нормативних документів, якість графічного матеріалу і дотримання вимог стандартів тощо. Рекомендований розмір стартової складової дорівнює 40-60 балів;

– складова захисту – характеризує якість захисту курсового проекту (курсвої роботи): якість доповіді, ступінь володіння матеріалом, ступінь обґрунтування прийнятих рішень, вміння захищати свою думку, відповідей на запитання членів комісії з проведення семестрового контролю тощо.

4.5. В описі РСО курсового проекту (курсвої роботи) мають бути розкриті система і критерії оцінювання всіх характеристик стартової складової та складової захисту.

4.6. Після захисту курсового проекту (курсвої роботи) комісія з проведення

семестрового контролю підсумовує бали за стартовою складовою та складовою захисту, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за інститутською шкалою (Додаток А).

4.7. Схему функціонування РСО курсового проекту (курсової роботи) надано у Додатку В.

5. ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИКИ

5.1. Особливим видом заліку є захист практики. Практика є окремим освітнім компонентом, тому для оцінювання здобувачів з практики розробляються окремі РСО.

5.2. Залік проводиться у формі усного захисту результатів практики перед комісією з проведення семестрового контролю.

5.3. Опис РСО з практики є складовою силабусу – робочої програми практики, що розробляється керівником практики від кафедри та доводиться до здобувачів перед початком проходження практики.

5.4. РСО з практики складається за типом РСО-2 і має дві складові:

– стартову – призначена для оцінювання керівником практики з боку бази практики діяльності здобувача під час проходження практики;

– складову захисту – призначена для оцінювання захисту результатів практики комісією з проведення семестрового контролю, що включає оформлення звіту про практику, ведення щоденника практики, презентацію здобувача результатів проходження практики під час захисту звіту, відповідей на запитання членів комісії з проведення семестрового контролю тощо.

5.5. За результатами захисту комісія з проведення семестрового контролю підсумовує бали за стартовою складовою та складовою захисту, зводить до рейтингової оцінки та переводить до оцінок за університетською шкалою (Додаток А).

5.6. Схему функціонування РСО з практики надано у Додатку В.

6. ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЇ

6.1. Атестація здобувачів проводиться у формі атестаційного екзамену з окремих дисциплін (комплексного атестаційного екзамену) або/та захисту кваліфікаційної роботи.

6.2. РСО для атестації розробляється випусковою кафедрою окремо для кожної форми атестації (атестаційного екзамену з кожної дисципліни, комплексного атестаційного екзамену, захисту кваліфікаційної роботи) та доводиться до здобувачів до початку практики, яка передує атестації.

Атестаційний екзамен (комплексний атестаційний екзамен)

6.3. РСО для атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) включає оцінювання кожного екзаменаційного запитання (завдання).

6.4. В РСО визначаються критерії оцінювання відповідей здобувачів на окремі екзаменаційні запитання (завдання).

6.5. Під час розроблення критеріїв оцінювання атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) необхідно зважати на те, що:

– максимальна кількість балів, яка нараховується за виконання окремого запитання (завдання, етапу рішення), має враховувати рівень його важливості та складності;

– зниження максимальної кількості балів має враховувати найбільш типові помилки здобувачів при виконанні певних завдань;

– нижня межа позитивного оцінювання окремого запитання (завдання, етапу рішення) має бути не менше 60% від балів, визначених для цього запитання (завдання, етапу рішення), а негативний результат оцінюється у 0 балів.

6.6. У разі проведення атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) в усній формі кожний член екзаменаційної комісії оцінює відповідь здобувача з кожного запитання у балах згідно з критеріями оцінювання. Якість відповідей здобувача на додаткові запитання членів екзаменаційної комісії має враховуватися в оцінюванні запитань екзаменаційного білета.

6.7. Після закінчення атестаційного екзамену, на закритому засіданні екзаменаційної комісії, визначається середній бал оцінювання членами екзаменаційної комісії кожного запитання. Сума цих середніх балів переводиться до оцінок за інститутською шкалою згідно з додатком А.

6.8. Схему функціонування РСО для атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) надано у Додатку Г (п. Г.1).

Кваліфікаційна робота

6.9. РСО для кваліфікаційної роботи включає оцінювання:

– якості кваліфікаційної роботи – оцінюється якість пояснювальної записки, текстового та графічного (ілюстративного) матеріалу: сучасність та обґрунтування прийнятих рішень, правильність застосування методів аналізу і розрахунку, якість оформлення, виконання вимог нормативних документів, якість графічного матеріалу і дотримання вимог стандартів тощо;

– захисту кваліфікаційної роботи – оцінюється якість захисту кваліфікаційної роботи: якість доповіді, ступінь володіння матеріалом, ступінь обґрунтування прийнятих рішень, вміння захищати свою думку тощо.

6.10. В описі РСО для кваліфікаційної роботи мають бути розкриті система і критерії оцінювання всіх характеристик з урахуванням:

- обґрунтованості актуальності та новизни теми;
- належного науково-теоретичного рівня змісту роботи;
- ступеня самостійності проведеного дослідження;
- дотримання норм оформлення роботи;
- наукового стилю викладу;
- вміння стисло й послідовно донести сутність і результати дослідження;
- здатності аргументовано захищати власні ідеї, гіпотези, вести наукову дискусію;
- належної культури наукового мовлення.

6.11. Після захисту кваліфікаційної роботи кожний член екзаменаційної комісії підсумовує бали за складовою якості кваліфікаційної роботи та складовою захисту кваліфікаційної роботи, зводить до рейтингової оцінки, і далі на закритому засіданні екзаменаційної комісії підраховується середня рейтингова оцінка, яка переводиться до оцінок за інститутською шкалою (Додаток А).

6.12. Схему функціонування РСО для кваліфікаційної роботи надано у Додатку Г (п. Г.2).

Учений секретар,
к.т.н.

В. Л. Лахненко

Погоджено:

Завідувач випусковим відділом
спеціальності 136 «Металургія»
д.т.н., проф.

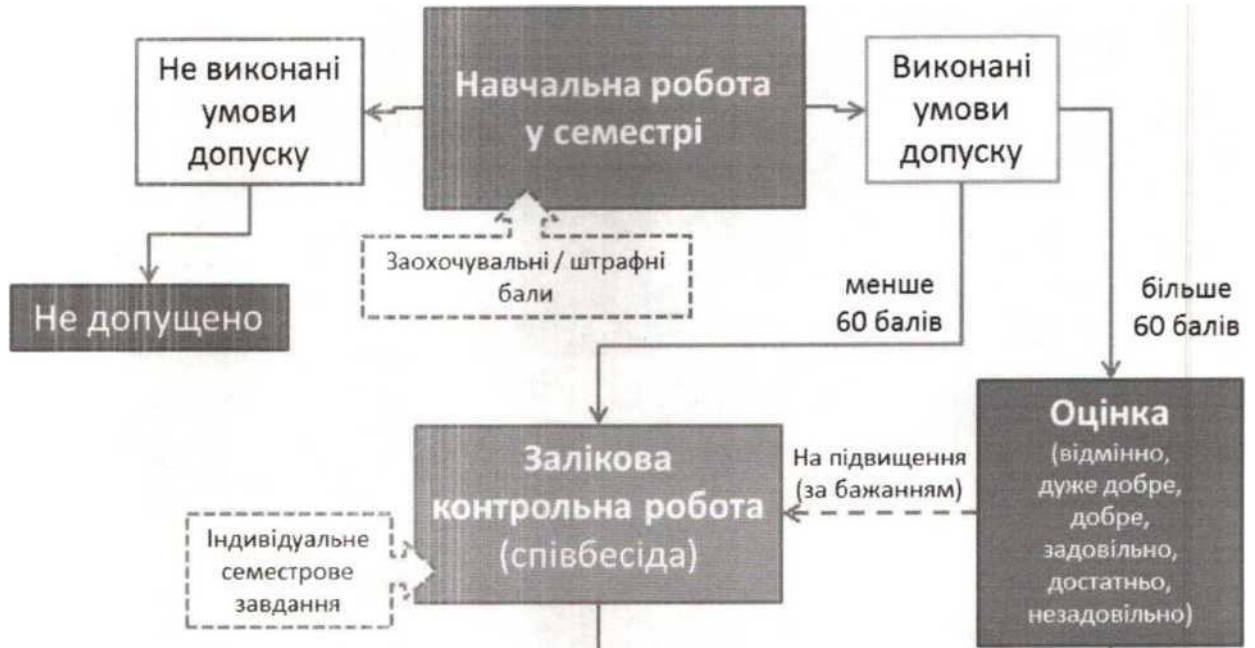
О. М. Смірнов

Додаток А
Відповідність рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

Рейтингова оцінка здобувача	Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей
95...100	Відмінно
85...94	Дуже добре
75...84	Добре
65...74	Задовільно
60...64	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

Додаток Б
Схеми функціонування РСО з дисципліни

Б.1. Схеми функціонування РСО з дисципліни із семестровим контролем у вигляді заліку (PCO-1)

Б.2. Схеми функціонування РСО з дисципліни із семестровим контролем у вигляді екзамену (PCO-2)

Додаток В
Схема функціонування РСО
курсowego проекту (курсової роботи) та практики (PCO-2)

Стартова складова:

- якість пояснювальної записки, текстового та графічного (ілюстративного) матеріалу курсового проекту (курсової роботи);
- діяльність здобувана під час проходження практики

Захист

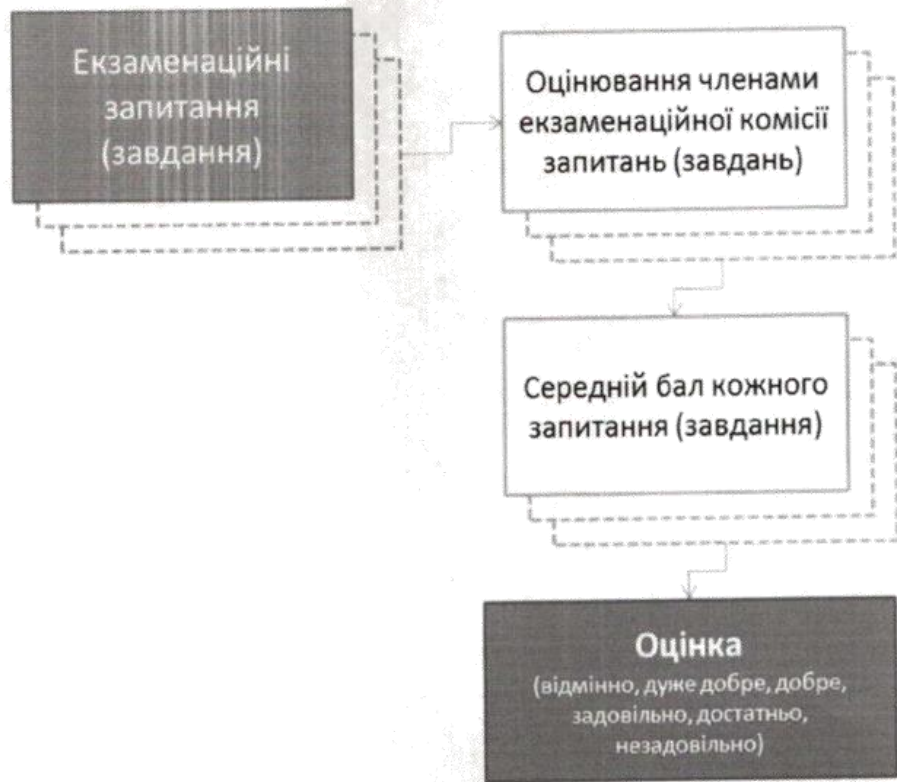
Оцінка

(відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно)

Додаток Г

Схема функціонування PCO атестації

Г.1. Схема функціонування PCO атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену)

Г.2. Схема функціонування PCO кваліфікаційної роботи

